

A közepes fejlettség irányában

Fölszabadulásunk harmincnegyedik évfordulóját ünnepeljük. 1944. augusztus 23-ának emlékeztetése napja óta minden esztendő, valahány öt éves terv, nagyobb időszak megünnepelése sajátos színezetet nyert, különleges hangsúlyt kapott aszerint, hogy milyen célkitűzések jegyében, minő sürgös tennivalók és távlati feladatok szellemében emlékeztünk meg a nagy antifasiszta és antiimperialista nemzeti fegyveres felkelésről. Az ünnepi beszédek és a jelentések, az elemző tanulmányok és tudósítások tematikája eszerint mindig jellemezte az adott korszak építési dinamikáját, fejlődési ütemét éppen úgy, mint beállítottságát, örömét vagy gondját.

A közel három és fél évtized során megtett út nagyságára, gazdasági növekedésünkre, anyagi és szellemi színvonalunk emelkedésének fokozataira jellemző, hogy hazánk ma minden vonatkozásban új, minőségileg más, magasabb szakaszhoz érkezett, s népünk hangulatát, a dolgozók hozzáállását minősíti az a mód, ahogyan a lényeges szintkülönbség áthidalására törekszünk.

Tudományos társadalomszemléletével teljes összhangban a Román Kommunista Párt újtársadalom-építő munkájának homlokterébe a szocializmus műszaki-anyagi alapjának megteremtését és folytonos korszerűsítését állította, a szocialista iparosítás következetes megvalósítása és a mezőgazdaság nagyüzemi átszervezése útján. Korszerű, a jelenkori tudomány és technika vívmányait gyümölcsöztető, magas hatékonyságú termelőerők nélkül ugyanis a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése és még kevésbé a kommunizmusra való áttérés egyáltalán nem képzelhető el. Tudományosan megalapozott és következetes iparfejlesztési politikánk gyakorlati megvalósítása nyomán új termelőerők születtek. Létrejött és egyre tökéletesedett a szocializmus műszaki-anyagi alapja, korszerűsödött nemzetgazdaságunk ágazati szerkezete, évről évre növekedett a termelés mennyisége és emelkedett minőségi színvonala. Ezt tanúsítják az alábbi adatok is:

Az alapvető mutatószámok alakulása (milliárd lejben)

	1950	1965	1970	1975
Társadalmi termék	83,0	344,0	523,0	864,0
Nemzeti jövedelem	35,0	146,0	212,0	362,0
Ipari termelés	25,5	178,4	312,8	576,4
Mezőgazdasági termelés	32,4	62,5	68,6	93,4

Hazánk ipari termelése az 1938. évi színvonalnak több mint 38-szorosára, a mezőgazdasági termelés pedig csaknem háromszorosára növekedett. Az elért sikerek révén ugyancsak jelentősen megnövekedett a társadalmi termék és a nemzeti jövedelem volumene. Így a felszabadulás előtti gyengéfejlettség állapotát meghaladva Románia gyorsan fejlődő ipari-agrár országgá változott. Az ipar és a többi nemzetgazdasági ág gyors fejlődésében nagy szerepet játszott az, hogy a nemzeti jövedelem tetemes részét felhalmozásra fordítottuk, hogy következetes beruházási politikát folytattunk.

A beruházások dinamikája a nemzetgazdaság főbb ágaiban (milliárd lejben)

	1951—1955	1966—1970	1971—1975	1976—1980
Összberuházás	61,9	330,8	549,0	1000,0
ebből				
— ipar	33,3	165,4	277,2	580,5
— építőipar	4,3	12,8	25,9	34,1
— mezőgazdaság	6,4	51,6	80,0	120,0

A nagyméretű beruházások nyomán új ipari központok alakultak hazánk valamennyi megyéjében, vidékén. A múltban elmaradott vidékek új életre keltek, pezsdülő iparfejlesztésünk új színekkel gazdagította hazánk tájait, biztos alapot teremtve mindenütt a további sokoldalú fejlődés, az általános felemelkedés számára.

A mezőgazdaság a szocialista ipar mellett nemzetgazdaságunk egyik alapvető ága. A belső szükségletek, valamint az exportigények fokozódása tovább növeli a mezőgazdaság szerepét, nemzetgazdasági jelentőségét. Az ipar és a mezőgazdaság közötti kölcsönös függőségi viszony megkövetelte a mezőgazdaság fejlesztését és

korszerűsítését is. Korszerű nemzetgazdaság nem képzelhető el hazánkban belterjes, fejlett műszaki alappal rendelkező, nagyhozamú mezőgazdaság nélkül. Az ennek megteremtésére irányuló erőfeszítés ma is állandó gondunk, feladatunk.

A mezőgazdaság anyagi alapjának fejlődése

		1950	1962	1977
Traktor	ezer db	13,7	57,5	131,1
Felhasznált műtrágya	ezer t hatóanyagban	6,0	137,0	1128,0
Öntözhető terület	ezer ha	42,5	191,0	1854,0

Mindezek alapján növekedett a mezőgazdasági munkák gépesítési foka, csökkent az egy traktorra jutó szántóterület, jelentősen növekedett az egy hektárra jutó műtrágya mennyisége, aminek következtében a hektáronkénti búzatermés elérte a 2838 kg-ot. Jelenlegi ötéves tervünk végére az egy hektár szántóra jutó műtrágya mennyisége 280 kg lesz, a szemesgabona-termelés pedig meghaladja az évi 25,4 millió tonnát.

Az ipar és a mezőgazdaság fejlődésével együtt korszerűsödött nemzetgazdaságunk többi ága is, növekedett az ország gazdasági ereje.

A termelőerők lendületes fejlődése, a nemzetgazdaság korszerűsítése, a nagyhorderejű beruházások szükségessé tették és teszik, a nemzeti jövedelem helyes felhasználását és a felhalmozás meg a fogyasztás kellő arányának szem előtt tartását. Az erre vonatkozó gazdaságpolitikai döntések a gazdasági-társadalmi fejlődés legkedvezőbb feltételeinek megteremtésére irányulnak.

Pártunk szemlélete szerint a magas felhalmozási ráta alkalmazása hazai gyakorlatunkban objektív követelmény. Csakis ez biztosíthatja a gyors gazdasági növekedést és a dolgozók életszínvonalának folyamatos, tartós emelkedését.

A felhalmozás és fogyasztás aránya

			Nemzeti jövedelem		Fogyasztási alap	
	Fogyasztási ráta	Felhalmozási ráta	abszolút növekmény	évi növekedési ütem	évi növekedési ütem	1951–55-höz viszonyított növekedés
	%	%	milliárd lej	%	%	%
1951–1955	82,4	17,6	—	—	5,4	100
1966–1970	70,5	29,5	66	7,7	7,0	234
1971–1975	65,9	34,1	150	11,3	7,5	328
1976–1980	66-67	33-34	kb 250	10-11	8,0	486

Az ország gazdasági fejlettségi színvonala, a tudományos-műszaki forradalom támasztotta követelmények, a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom célkitűzéseinek maradéktalan valóra váltása — beleértve a dolgozók jólétének fokozását is — megkövetelte, hogy, különösen a IX. kongresszust (1965) követő időszakban, pártunk magas felhalmozási ráta elérésére törekedjék.

Bár első megközelítésre úgy tűnhetik, hogy a magas felhalmozási ráta ellenében áll a szükségletek fokozódó kielégítésével, hosszabb idő átlagában a gazdasági valóság e látszatnak ellentmond. A táblázat adataiból is világosan kitűnik, hogy a nemzeti jövedelem s ennek alapján a fogyasztási alap abszolút volumene is éppen a magasabb felhalmozási ráta következtében növekedett gyors ütemben. Különösen az 1965 utáni időszakban alkalmazott magas felhalmozási ráta biztosította, hogy a nemzeti jövedelem mind a növekedési ütem, mind az abszolút növekmény tekintetében kedvezően alakuljon, biztosítva ily módon a fogyasztási alap abszolút mennyiségének rendszeres növekedését is.

A fogyasztási alap növelését természetesen nemcsak a felhalmozási ráta növelése útján lehet elérni. Amíg a felhalmozási ráta a kedvezőnél alacsonyabb, növelése logikus és szükségszerű. Mihelyt azonban biztosítottuk a nemzeti jövedelem kedvező ésszerű megoszlását, a fogyasztási alap további növelésének alapvető — ha nem is kizárólagos — útjává a gazdasági hatékonyság fokozása, a rendelkezésre álló erőforrások legmagasabb fokú kiaknázása válik. Joggal hangsúlyozzák párthatározataink, különösen a párt XI. kongresszusának, az 1977. decemberi országos konferenciának, valamint a Központi Bizottság ez év márciusi ülésének dokumentumai a gazdasági hatékonyság fokozásának szükségességét. Nem csupán arról van szó, hogy a globális eredményeket növelni kell, hanem arról, hogy a társadalmilag elfogadható ráfordítások mellett jelentősen fokozni kell a termelés anyagi és emberi tényezői felhasználásának hatásfokát.

Hogy a magas felhalmozási ráta valóban nincs ellentétben az életszínvonal emelkedésével, a szükségletek kielégítésének fokozásával, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a szocializmus építése során s leginkább az utóbbi 10-12 év alatt növekedett a dolgozók jóléte kézzelfoghatóan. Hívjuk segítségül ismét a statisztikát, hiszen a számadatok tömören, a szavaknál meggyőzőbb erővel fejezik ki az e területen is megtett utat.

A lakosság jövedelmének emelkedése 1950 – 1980 között (milliárd lejben)

	1950	1965	1975	1977
A lakosság összjövedelme	33,5	119,2	247,3	289,5
A dolgozók javadalma	10,1	57,2	127,3	153,5
A szövetkezeti parasztság jövedelme	13,2	33,6	47,7	56,1
Társadalmi fogyasztási alap	3,5	22,9	57,4	64,7
Az egy családra jutó szociális-kulturális juttatások értéke	772	3858	8763	9563

Az életszínvonal alakulására ható tényezők vizsgálata során tervezésünk arra törekedett, hogy a munkából eredő közvetlen jövedelem, valamint a társadalmi fogyasztási alaphól származó közvetett juttatások közötti arányt tudományos szempontok alapján állapítsa meg. Ennek megfelelően a munka után járó közvetlen jövedelem gyorsabb ütemben emelkedett, s biztosította a dolgozók anyagi érdekeltiségét tevékenységük hatásfokának növelésében.

A lakosság életszínvonalának emelkedése mindenekelőtt az egy főre jutó fogyasztás alakulásában tükröződik a legközvetlenebbül.

Az élelmiszerek és ipari áruk egy főre jutó fogyasztása

	1950	1965	1975	1977
Hús és húskészítmények	kg 16,7	26,6	45,7	51,9
Tej és tejtermékek	l 107,6	105,0	132,6	143,9
Tojás	db 59	115	214	238
Cukor és édesipari készítmények	kg 6,9	15,0	20,3	25,2
Zöldség	kg 65,6	75,3	112,6	124,4
Gyümölcs	kg 20,7	26,7	42,6	50,2
Szövet (és készruha)	m ² 13,2	16,3	24,2	26,1
Lábbeli	pár 0,6	2,0	3,1	3,3

A fogyasztási cikkek átlagos növekedését meghaladta a tartós fogyasztási javak (rádió, tv, bútor stb.) vásárlásának fokozódása, ami jelzi, hogy a közvetlen fizikai, biológiai szükségletek mellett egyre növekednek azok a szükségletek, melyek emberi, társadalmi mivoltunkkal függenek össze. Ezt a törekvést, irányzatot a következő számadatok szemléltetik:

Tartós fogyasztási javak (1000 lakosra számítva)

	1955	1965	1975	1977
Rádiókészülék	37,4	123,9	206,6	220,1
Tv-készülék	—	28,8	144,9	172,5
Mosógép	0,5	22,9	67,9	80,4
Porszívógép	0,7	11,6	34,2	40,1
Személygépkocsi	0,2	1,2	13,7	19,0

A közvetlen jövedelem gyorsabb ütemű növekedése természetesen nem csökkent a szociális-kulturális állami juttatások jelentőségét. Ezek hiányában a dolgozóknak maguknak kellene vállalniuk az oktatással, egészségvédelemmel stb. járó költségek minden terhére. Jelenleg a társadalmi fogyasztási alaphól származó állami juttatások a lakosság reáljövedelmének csaknem 20 százalékára rúgnak. Ebből az alaphól például 1977-ben 15,3 milliárd lejt fordítottunk az oktatásra. A múlt év folyamán 3 millió személy kapott nyugdíjat, 4,5 millió pedig gyermeksegélyt. A társadalmi fogyasztási alapra fordított költségvetési juttatások összege egy családra számítva jelenleg 9563 lej, az öt éves terv végén pedig meghaladja a 11 760 lejt.

A gazdasági-társadalmi élet valamennyi területén elért kiemelkedő eredmények ellenére sem állíthatjuk, hogy a célkitűzéseket maradéktalanul megvalósítottuk. A gyengénfejlettség állapotát túlhaladtuk ugyan, s beléptünk a fejlődő szocialista országok sorába, de még mindig jelentős különbség választ el a közepesen

fejlett s még inkább a fejlett országok színvonalától. Az 1977. decemberi országos konferencián elfogadott programok elősegítik a társadalom gyorsabb ütemű előrehaladását, s megteremtik a feltételeket ahhoz, hogy 1985-ig Románia meghaladja a fejlődő ország stádiumát, s a közepesen fejlett országok sorába lépjen. Jelenleg a közepes fejlettségű országoktól az alább jelzett szintkülönbség választ el bennünket.

Az egy főre jutó főbb ipari termékek 1975-ben

	<i>Acél</i>	<i>Villamos energia</i>	<i>Műanyag</i>	<i>Műgumi</i>	<i>Kénsav</i>	<i>Műszál</i>	<i>Gyapotszövet</i>
	kg	kWó	kg	kg	kg	kg	m ²
Közepesen fejlett országok	450—550	2800—3500	20—25	4—5	70—100	4,5—5	30—35
Románia	449	2529	16,3	4,7	68	4,5	28
Hányados	1—1,2	1,1—1,4	1,2—1,5	0,9—1,1	1—1,5	1—1,1	1,1—1,3

A mezőgazdasági termésátlagok tekintetében fennálló helyzetet az alábbi táblázat adatai tükrözik:

A főbb mezőgazdasági termények hektárhozama 1975-ben (q-ban)

	<i>Búza</i>	<i>Kukorica</i>	<i>Burgonya</i>	<i>Cukorrépa</i>
Közepesen fejlett országok	20—25	35—45	120—170	280—350
Románia	20,6	27,8	89	199
Hányados	0,9—1,2	1,3—1,6	1,3—1,9	1,4—1,7

Az adatok azt tanúsítják, hogy bizonyos mutatószámok tekintetében Románia közel került a közepes fejlettségű országokhoz, de egyes mutatók terén a különbség még jelentékeny. A feltárt újabb tartalmékok megalapozottá teszik az országos konferenciának azt a következtetését, hogy 1985-ig felzárkózunk a közepes fejlettségű országok közé.

A fejlődés szempontjából különleges jelentőségük van a minőségi mutatóknak, mint amilyen az egy főre jutó nemzeti jövedelem (bruttó nemzeti termék), a nemzetgazdaság ágazati szerkezete s ezen belül az ipar részaránya, a munka termelékenysége, a termékek világpiaci versenyképessége, a gazdasági hatékonyság stb. Ezek a területeken is még jelentős szintkülönbségeket kell behoznunk. Míg a közepesen fejlett országok egy lakosra számított bruttó nemzeti terméke 2500-3000 dollár, nálunk 1975-ben 1240 dollár volt. 1985-ben az egy főre jutó nemzeti jövedelem hazánkban 2400-2500 dollárra emelkedik, ami 2850-3000 dollár bruttó nemzeti terméknek felel meg. Mindezekből következik, hogy az elkövetkező 7-8 év alatt jelentős minőségi változásokat kell elérnünk a gazdasági élet valamennyi területén. Nem kétséges, hogy a szintkülönbségeket csakis a magasabb növekedési ütem útján lehet felszámolni. Az 1981—1985-ös időszakra előirányzott gazdasági növekedés gyors irama biztosíték arra, hogy felzárkózunk a közepes fejlettségű országokhoz.

Bármely ország előrehaladása elsősorban attól függ, milyen mértékben sikerül saját anyagi, pénzügyi és munkaerőforrásait mozgósítania alapvető érdekeinek megfelelően, a gazdasági növekedés biztosítása céljából. A haladást azonban az is befolyásolja, hogy mennyire kapcsolódik be az anyagi javak és a tudományos értékek nemzetközi körforgásába. Napjainkban ettől egyetlen ország sem tekinthet el, anélkül hogy saját magát hátramaradásra ne ítélne.

A gazdasági élet fejlesztése terén elért sikerek megváltoztatták Románia helyét a világgazdaságban. Gazdasági potenciálunk abszolút nagyságát jelzi, hogy 1977-ben hazánk nemzeti jövedelme meghaladta a 431 milliárd lejt, ipari össztermelése a közel 754 milliárd lejt, mezőgazdasági termelése 124 milliárd lejt volt, külkereskedelmünk volumene pedig közel 70 milliárd valutalejre emelkedett.

Gazdasági potenciálunk növekedése lehetővé tette, hogy intenzívebben kapcsolódjunk be a nemzetközi kereskedelembé. Jelenleg több mint 140 országgal tartunk fenn gazdasági kapcsolatokat, az egy főre jutó külkereskedelmi forgalom pedig az 1950. évi 28 dollárról 1975-ben 503 dollárra emelkedett. Jelenlegi külkereskedelmi forgalmunk a nemzeti jövedelem egyharmadát alkotja. Jellemző, hogy külkereskedelmünk növekedése megelőzte a társadalmi termék növekedési ütemét. Ez különösen érvényes az utóbbi évtizedre (1965—1976), amikor is a társadalmi termék 9,7, az ipari termelés 12,3 százalékos emelkedésével szemben a külkereskedelmi forgalom évi növekedése átlagosan 15 százalék volt.

Kedvező irányban változott külkereskedelmünk szerkezete is:

	Export		%	Import	
	1950	1976		1950	1976
Gépek, felszerelések, szállítóeszközök	4,2	25,7	38,5	31,8	
Fűtőanyagok, ásványok, fémek	33,8	24,1	23,5	41,0	
Vegyipari termékek, műtrágya, műgumi	1,7	6,3	4,5	6,8	
Nem élelmiszer jellegű nyersanyagok és késztermékek	28,9	6,5	21,4	7,3	
Élelmiszerek és -nyersanyagok	25,7	15,9	1,0	8,4	
Ipari tömegfogyasztási cikkek	1,3	16,4	10,2	3,4	

A minőségi változások leginkább abban tükröződnek, hogy a szerszámgépipar és vegyipar termékeinek exportja a jelenlegi öt éves terv folyamán elérte az összkivitel felét, az import keretében pedig leggyorsabb ütemű a nyersanyagok, gépek és felszerelések behozatala lesz.

Gazdasági kapcsolatainknak zömét a szocialista országokkal tartjuk fenn; 1975-ben velük bonyolítottuk le a külkereskedelmünk 44,8 százalékát. Az utóbbi években gyorsan növekedtek Romániának a fejlődő országokhoz fűződő gazdasági kapcsolatai: 1975-ben külkereskedelmünk 18,5 százalékát velük bonyolítottuk le. A békés együttélés elveiből, a világgazdasági körforgásban való részvétel szükségességéből kiindulva hazánk növekvő gazdasági kapcsolatokat épít ki a fejlett tőkésországokkal is; külkereskedelmünkben 36,7 százalék az arányuk.

A világgazdasági körforgásban való részvételünk növekedését jelzi, hogy 1975-ben hazánkknak 225 kooperációs egyezménye volt. 1977-ben 8 termelési vegyestársaság működött Romániában; külföldön 28 termelő és értékesítési vegyestársaságban, valamint 35 kereskedelmi vegyestársaságban vettünk részt. Gazdasági kapcsolataink elmélyítése a világ összes államaival, tekintet nélkül azok gazdasági-társadalmi berendezkedésére, hozzájárul az egészségesebb világgazdaság megteremtéséhez, a demokratikus és egyenlőségen alapuló politika meghonosításához, egy igazságosabb világrend megteremtéséhez.

Továbbfejlődésünk alapvető feltétele az egész gazdasági-társadalmi tevékenység minőségének javítása, a hatékonyság növelése a gazdasági-pénzügyi mechanizmus tökéletesítése útján. A IX. kongresszust követő szakaszban nagymértékben tökéletesedtek demokratikus szervezési és vezetési kereteink. Az egyszemélyi vezetést minden tevékenységi területen és szinten a kollektív vezetési formákkal váltották fel. Intézményesítettük a dolgozók közgyűlését, mely a gazdasági egységek vezetőségének legfőbb fóruma, a vállalatot érdeklő alapvető kérdések egyedüli döntéshozatali szerve. Jelentős lépéseket tettünk a képviselői demokráciától a közvetlen demokrácia megvalósítása felé a gazdasági élet területén is. Olyan újabb országos fórumokat intézményesítettünk, mint a néptanácsok kongresszusa, a mezőgazdasági dolgozók kongresszusa, a dolgozók tanácsainak kongresszusa. E fórumok állandó szerveinek megteremtése kiegészíti szocialista társadalmunk vezetésszervezési rendszerét, beszédes kifejezője a demokrácia szüntelen fejlődésének, amelynek lényege a néptömegek részvétele a közéletben, az ország kormányzásában, sorsa alakításában.

A továbbfejlődés igényei megkövetelik, hogy az egész tevékenységet minőségileg magasabb színvonalra emeljük. Az országos konferencián előterjesztett jelentésében Nicolae Ceaușescu elvtárs hangsúlyozta: „Itt az ideje, hogy a mennyiséget új minőséggé változtassuk. Ettől az elsődendő követelménytől függ a román ipar, az egész nemzetgazdaság jövője. Csak ezzel a nagy forradalmi minőségi ugrással léptethetjük életbe a XI. kongresszusunak a tudományos-műszaki forradalom jelenlegi öt éves tervében való teljes érvényesülésére megszabott célkitűzését.“ A párt vezetősége által kezdeményezett és létrehozott demokratikus keretekkel ugyanis nem tartott lépést a gazdasági-pénzügyi mechanizmus fejlődése. Bizonyos értelemben ellentmondás született a létrehozott demokratikus szervezési keret és a túlságosan központosított, merev, elavult, rendkívül bonyolult gazdasági mechanizmus között. Ez tette szükségessé a gazdasági-pénzügyi mechanizmus olyan irányú tökéletesítését, amely a kollektív vezetőszervek, a dolgozók közgyűlései számára lehetővé teszi, hogy az új kereteket megfelelő, új tartalommal töltsék meg, hogy a dolgozók hatékonyan részt vegyenek az egész gazdasági tevékenység megszervezésében, irányításában, végrehajtásában és ellenőrzésében. Ezt hivatott biztosítani a munkásönigazgatás fejlesztése, az önálló eszköz- és pénzgazdálkodás tökéletesítése, a pénzügyi ellátás bevezetése. A márciusi plénumon hozott, erre vonatkozó intézkedések a gazdasági hatékonyság és a nemzeti jövedelem további növeléséhez vezetnek, s biztos alapot nyújtanak szocialista társadalmunk továbbfejlődéséhez.